

liberalizem, ki se je opiral skupno z veleposestniki na državo, je torej prirodno moral postati konservativen. Tako dospemo do laži-liberalizma, ki je v protislovju s samim seboj. Manjši del liberalne inteligence in kulturno prebujajoče se mase delavstva so po drugi strani silile bolj in bolj v ospredje, opiraje se na konstitucijo in parlament za dosego samouprave v državi. S tem je ljudsko gibanje moralo priti v navskrižje z veleindustrijo in veleposestvom, politični liberalizem je moral v boju s stremljenjem ljudskih mas postajati od leta do leta bolj korupten, bolj in bolj odvisen od državne pomoči in vezan na birokratično ureditev države. Konstitucionalizem se je po tej poti razploščil v birokratizem, t. j. upravljanje države po razdelitvi gosposke na posamezne vršitelje. Ker je politični liberalizem zašel tudi v nasprotje z lastnimi osnovnimi načeli, je dobil odločnega nasprotnika v socialnem liberalizmu, ki je skušal rešiti socialne svoboščine človeka, dobil pa je najhujšega novega nasprotnika v delavskih masah, v socializmu, ki je iskal v ekonomičnem boju in v organizaciji delavskih mas osvobojenja od kapitalizma in liberalizma. S tem je liberalizem moral popolnoma opustiti svoja svobodna načela in kreniti na stran absolutne avtoritete države. Kakor je bil liberalizem spočetka v boju za konstitucijo protidržaven, tako je socializem prevzel nalogo protidržavnosti s stremljenjem po polni samoupravi ljudstva ter je iskal bližnjo pot in najbližji cilj v demokraciji, t. j. v sodelovanju vsega ljudstva po zastopnikih, dasi je pri tem prezrl neenakost in protislovnost interesov posameznih slojev in razredov v državi.

(Konec sledi.)

Iz sonetov razočaranja

Božo Vodušek.

Hrepenečega po lepem uroku,
po sladki zamaknjenosti očesa,
so ga obstopili v srepem loku
kače, kamni, ptiči in drevesa;

sredi tisočbarvnega kolesa,
ki se uvršča k večnemu obtoku,
skozi stene otrplega telesa
kri mu utriplje v skupnem, živem soku

Naenkrat preseka popkovino
meč, zbujenemu dotik praznote
vname kožo z žgočo bolečino

in oči zgroze se od slepote
pred udirajočo se temino;
zakriči v neskončnosti samote.

Siegfried in Achill, ljubimca slave,
sta prejela v čudežni kopeli
zmagovito neranljivost kože;

drugim, ki za Kristusom so glave
trnju upognili, križ objeli,
so se rane razcvetele v rože.

Dandanašnji nož gotovo rani
pozne vnuke, bič v resnici biča;
mučenih, jih vera ne zveliča,
bojujočih, jih oklep ne brani;

ne junakom, ne svetnikom, plenu
so podobni, ki ga zver pograbi;
kaj bogovi, celo čas pozabi
nanje, če sploh vpraša po imenu.

Odhod

(Poglavje iz romana „Vojna“)*

Ferdo Kozak

Iz mokrih travnikov in temnih gozdnatih globeli obakraj doline so puhtele megle v spomladanski večer. V mlakah, ki so stale po poljih, je sinil blesk rastočega meseca.

Bataljon se je sredi vasi razvrščal za odhod.

Konec bivanja v zaledju, v tihi vasi pod gorami. Konec idile. Saj je bilo to življenje zadnjih mesecev res še idila spričo razburkanega sveta, spričo pobesnele domovinske ljubezni, ki je od vzhoda do zahoda, od severa do juga prepregla svet s strelskimi jarki in zaplesala v njih, do pasu v krvi, svoj pošastni ples. O tem je bataljon — bili so po večini še novinci — komaj čul pripovedovati, kakor poslušajo otroci odrasle, kadar se ti razgovore o težavah življenja, katere jih še čakajo. Malo jih je strah, malo so radovedni, ali kar je poglobitno, stvar sama je še nekje daleč, brez podobe in okusa, in dokler je tako,

* Objavljeno poglavje se v svoji dokončni obliki bistveno razlikuje od osnutka, objavljenega pred leti v Ljub. Zvonu. Op. pis.